

Talousarvioraami 2025

Aluehallitus 24.06.2024 § 153

3850/02.02.00/2024

Valmistelija vt. rahoitusjohtaja Tiia Tamlander, puh. 040 571 1983

Talousarvioraamin hyväksyminen käynnistää varsinaisen talousarviovalmistelun hyvinvointialueen organisaatiossa. Talousarvioraami on aluehallitukseen nähden sitova talousarvion valmistelupohja. Toimialat valmistelevat vuoden 2025 talousarviota talousarvioraamin mukaisesti.

Talousarvioraamin valmistelun lähtökohdat ovat olleet haastavat. Etelä-Savon hyvinvointialueen taseessa on vuoden 2023 tilinpäätöksessä 34,4 miljoonaa euroa kumulatiivista alijäämää. Vuoden 2024 tammi-maaliskuun toteumaan perustuvan osavuosisikatsauksen tulosennuste on kuluvan vuoden talousarvion 49,2 miljoonan euron alijäämää hieman parempi eli 40,5 miljoonaa euroa alijäämäinen. Ennusteenkin mukainen, hieman talousarviota parempi toteuma tarkoittaisi kuitenkin edelleen noin 75 miljoonan euron kumulatiivista alijäämää vuoden 2024 tilinpäätöksessä. Huhtikuun lopulla julkaistut päivitettyt hyvinvointialueiden rahoituslaskelmat kiristävät entisestään Etelä-Savon hyvinvointialueen tulevien vuosien talousnäkyviä.

Vuoden 2024 talousarviossa (aluevaltuusto 18.12.2023 § 89) linjattiin lisäsopeutustoimenpiteiden valmistelun aloittamisesta heti alkuvuodesta 2024. Linjauksen mukaisesti hyvinvointialueelle on valmisteltu uutta talouden tasapainotusohjelmaa. Aluevaltuusto käsitteli 17.6.2024 kokouksessaan esitystä 25 miljoonan euron lisäsopeutustavoitteen kohdentamisesta toimialoille vuodelle 2025 ja 20,7 miljoonan euron vastaavasta tavoitteesta vuodelle 2026. Vuoden 2026 sopeutustavoitteessa on huomioitu heikentyneen valtion rahoituksen vaikutus talousarviokirjassa alun perin asetetun 10 miljoonan euron tavoitteen lisäksi.

Alkuperäisestä esityksestä poiketen valtuusto päätyi vahvistamaan vuoden 2025–2026 lisäsopeutukset yhteensä 6,7 miljoonaa euroa alkuperäistä esitystä pienempinä. Päätettyjen sopeutustavoitteiden yhteismäärä vuosilta 2025–2026 on 39,0 miljoonaa euroa, kun alkuperäisessä esityksessä lisäsopeutusten yhteismäärä kahdelle vuodelle oli 45,7 miljoonaa euroa.

Vuoden 2025 talousarvioraamiin on huomioitu valtuuston 17.6.2024 § 29 päätöksen mukaisesti lisäsopeutusta seuraavassa taulukossa v. 2025 sarakkeessa esitetyt määrät. Pelastus- ja turvallisuuspalveluiden osalta valtuuston päättämä säästötavoitteen 1,7 miljoonan euron pienennys on kohdistettu kokonaisuudessaan vuodelle 2025, jolloin jäljelle jäävän sopeutustavoitteen määrä ko. toimialalla on yksi miljoona.

Terveyspalveluiden toimialan osalta valtuuston päättämä 5 miljoonan euron pienennys kokonaissopeutustavoitteeseen on jaettu talousarvioraamia valmistellessa tasan vuosille 2025 ja 2026, jolloin terveyspalveluiden vuoden 2025 säästötavoitteeksi muodostuu 10,86 miljoonaa euroa. Näin ollen vuoden 2025 talousarvioraamiin kohdistuu koko hyvinvointialueen tasolla yhteensä 20,8 miljoonan euron lisäsopeutustavoite.

<i>milj. euroa</i>	2025	2026	Yhteensä
Sosiaalipalvelut	2,20	3,50	5,70
Ikäntyneiden palvelut	1,16	4,00	5,16
Terveyspalvelut	10,86	5,80	16,66
Pelastus- ja turvallisuuspalvelut	1,00	0,00	1,00
Konsernipalvelut	5,58	4,90	10,48
Yhteensä	20,80	18,20	39,00

Tavoitteena on tuoda konkreettiset säästötoimenpiteet aluevaltuuston hyväksyttäväksi syksyn ensimmäiseen kokoukseen. Koska toimenpiteiden valmistelu on vielä kesken, voi sopeutustavoitteen toimialakohdennus vielä valmistelun edetessä tarkentua aiemmin vahvistetusta. Mahdolliset muutokset hyväksytään sopeutustoimenpiteitä koskevan päätöksenteon yhteydessä ja huomioidaan myös talousarvion valmisteluprosessissa.

Esitetyt lisäsäästötoimenpiteet eivät yllä kertyväksi arvioidun kumulatiivisen alijäämän kattamiseen vuoden 2026 loppuun mennessä, kuten hyvinvointialuelain 115 § edellyttäisi. Valtuuston päättämän

säästötavoitteen pienennyksen johdosta vuodelle 2025 valmistellun talousarvioraamin mukainen tulostavoite heikkenee 4,2 miljoonalla eurolla.

Valtuuston vahvistamien lisäsopeutustoimenpiteiden kohdistusten lisäksi vuoden 2025 talousarvioraamin valmistelu on pitänyt sisällään toimialojen kanssa käydyn raamineuvotteluprosessin, jossa on käyty lävitse toimialojen toiminnasta, hankkeista ja avustuksista sekä esimerkiksi lainsäädännön muutoksista nousevat toiminnalliset muutokset, joilla on budjettivaikutuksia. Aiemmissä sopeutusohjelmissä ja -päätöksissä vahvistetut vuoteen 2025 kohdistuvat toimenpiteet on huomioitu raamissa menoleikkauksina. Vuoden 2024 *alun* palkkatasoon verrattuna on työehtosopimukseen perustuviin palkankorotuksiin varauduttu kokonaisuutena kuuden (6) prosentin korotusvarauksella koko kalenterivuoden 2025 ajalle laskettuna. Laskennallisten palkankorotusvarausten kustannuksia kasvattava vaikutus sivukuluineen on koko organisaation talousraamin tasolla noin 26,6 miljoonaa euroa.

Valtion rahoitus on huomioitu kokonaisuudessa valtiovarainministeriön 29.4.2024 julkaiseman ennakkollisen rahoituslaskelman mukaisena. Rahoitus kasvaa vuoden 2024 tasoon verrattuna n. 44 miljoonaa euroa, josta vuoden 2023 alijäämiin perustuvan jälkikäteistarkastuksen osuus on noin 40 miljoonaa euroa. Jälkikäteistarkistuksen kautta tehtävä, koko valtakunnan tasolla noin 1,46 miljoonan euron rahoituksen tason tarkistus jakautuu kaikille hyvinvointialueille rahoituslain määräytymistekijöiden mukaisesti. Etelä-Savon hyvinvointialueen vuoden 2025 rahoituksen kokonaismäärä on noin 753,6 miljoonaa euroa, kun vuoden 2024 valtion rahoitus on noin 709,6 miljoonaa euroa. Koko maan tasolla hyvinvointialueiden rahoituksen määrä vuonna 2025 on noin 26,15 miljardia euroa. Kevään 2024 julkisen talouden suunnitelman mukaisia toimenpiteitä, pääasiassa rahoitusleikkauksia, on rahoituslaskelmassa huomioitu koko maan tasolla - 336,1 miljoonalla eurolla. Niistä Etelä-Savon hyvinvointialueeseen kohdistuu rahoitusosuuksien suhteessa laskettuna noin 9,68 miljoonan euron rahoitusleikkaukset.

Esitys vuoden 2025 talousarvioraamiksi on liitteenä. Raamiesityksen toimintatuottojen ja toimintakulujen erotukseksi eli toimintakatteeksi muodostuu noin -725,1 miljoonaa euroa. Noin 753,6 miljoonan euron valtion rahoituksen, - 3,9 miljoonan euron rahoitustuottojen ja -kulujen

nettosumman sekä 18,5 miljoonan euron poistojen jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostuu noin 6,1 miljoonaa euroa.

Talousarvioraami ei noudata aluevaltuuston 18.12.2023 § 89 hyväksymää taloussuunnitelmaa, jossa vuoden 2025 ylijäämätavoitteeksi on asetettu sopeutustoimien jälkeen 10,2 miljoonaa euroa. Ylijäämätavoitteen alittuminen johtuu edellä kuvatusta aluevaltuuston 17.6.2024 § 29 päättämästä pienennyksestä lisäsopeutustavoitteeseen. Kertautuvan toteutumatta jäävän sopeutustavoitteen johdosta myös vuosi 2026 näyttäytyy selvästi alijäämäisenä, eikä alijäämiä saada katettua vuoden 2026 loppuun mennessä.

Kokonaisuudessa on syytä huomioida myös vuoden 2023 tilintarkastuskertomuksessa esitetty toteamus siitä, että hyvinvointialueen talouden tasapainoon ja rahoituksen riittävyyteen kulujen kattamiseksi tulee kiinnittää erityistä huomiota. Tilintarkastuskertomuksessa viitataan hyvinvointialuelan 115 §:n mukaiseen alijäämien kattamisvelvollisuuteen.

Talousarviosta päätetään joulukuussa 2024. Aluehallitus käsittelee hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitystä ensimmäisen kerran 25.11.2024 ja toisen kerran 2.12.2024 kokouksessaan. Toisella käsittelykerralla aluehallitus päättää aluevaltuustolle annettavasta esityksestä, jonka pohjalta aluevaltuusto käsittelee talousarviota 11.12.2024 kokouksessa. Hyvinvointialuelain 115.1 §:n mukaan aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Samalla aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma vähintään kolmeksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Palvelu- ja tulevaisuus-, turvallisuus- sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakuntien osallistamiseksi talousarvioprosessiin pyydetään niiltä lausuntoja aluehallituksen vahvistamasta talousarvioraamista. Lausunnot on toimitettava vt. rahoitusjohtajalle 13.9.2024 mennessä. Aluehallitus ja aluevaltuusto saavat lausunnot tiedokseen talousarviokäsittelyn yhteydessä.

Raamiesityksen taustoitukseksi liitteenä on myös tiivis katsausraportti kuluvan vuoden tulospäätelmästä. Tammi-kesäkuun toteumaan perustuva toinen osavuosisikatsaus tuodaan toimielinkäsittelyyn syksyllä.

Mikäli sopeutustavoitteen määrä tai kohdennus tarkentuu säästötoimenpiteiden tarkemman valmistelun myötä, tehdään talousarvioraamiin siitä aiheutuvat tarvittavat päivitykset syksyn aikana ja huomioidaan talousarvion valmisteluprosessissa.

Toimivalta hallintosääntö 60 §

Hyvinvointialuejohtajan esitys:

Aluehallitus päättää hyväksyä liitteenä olevan talousarvioraamin ja valtuuttaa talouspalvelut antamaan toimialoille talousarvion valmisteluohjeen. Lisäksi aluehallitus merkitsee tiedoksi katsauksen hyvinvointialueen kuluvan vuoden tulospöytäkirjasta.

Käsittely:

Merkitään, että vt. rahoitusjohtaja Tiia Tamlander selosti asiaa kokouksessa.

Päätös:

Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Tiedoksi

Tilintarkastaja, tarkastuslautakunta
Lausuntopyyntö: palvelu- ja tulevaisuuslautakunta, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta, turvallisuuslautakunta